

Folketingets Kulturredvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

18. juli 2013

Folketingets Kulturredvalg har den 20. juni 2013, efter ønske fra Preben Bang Henriksen (V), stillet mig følgende spørgsmål, nr. 156 (Alm. del), som jeg hermed skal besvare.

Spørgsmål:

Under henvisning til den praksis, der har udviklet sig i relation til Museumslovens principper for finansiering af arkæologisk undersøgelsesvirksomhed i forbindelse med bygge- og anlægsopgaver anmodes ministeren om at besvare flg. spørgsmål:

1. Hvor stor en økonomisk omsætning afledte arkæologisk udgravninger i henhold til Museumslovens kapitel 8 i de sidste 10 år før ikrafttræden af de nye finansieringsprincipper i Museumsloven (2003) sammenlignet med den tilsvarende økonomiske omsætning de første 10 år efter ikrafttræden af de nye finansieringsprincipper.
2. Hvor stor en del af de indstillinger til arkæologiske udgravninger, som Kulturstyrelsen har modtaget fra de lokale museer i perioden 2003-2013, er godkendt af Kulturstyrelsen?
3. Hvor stor en del af de medfølgende budgetter (til indstillingerne nævnt under 2) er uændret godkendt af Kulturstyrelsen?
4. I hvor stor en del af indstillingerne i den under 2) nævnte periode har Kulturstyrelsen besigtiget fortidsmindet i forbindelse med styrelsens vurdering af, om indstillingen fra det lokale museum havde tilstrækkeligt fagligt indhold?

Svar:

Jeg har bedt Kulturstyrelsen, der er tilsynsmyndighed på området, om at besvare spørgsmålene. Jeg kan henholde mig til Kulturstyrelsens besvarelse.

Ad. 1. De økonomiske omsætningstal i de to tiårsperioder før og efter museumslovens ændring i 2002 er ikke sammenlignelige netop grundet ændring af museumsloven, herunder ændrede finansieringsprincipper.

De ændrede finansieringsprincipper gældende fra 1. januar 2003 etablerede grundlaget for Danmarks ratifikation af Maltakonventionen – Europarådets konvention om beskyttelse af den arkæologiske arv.

Det betød for Danmarks vedkommende indførelse af bygherrebetalte undersøgelser også for private bygherrer - det såkaldte skadevolderprincip - som også gælder i de fleste øvrige europæiske lande. Med denne ordning opnås et øget incitament til bevaring på stedet. Den museumslov, som trådte i kraft 1. januar 2002, bygger derfor på fundamentalt andre betalingsprincipper (der trådte i kraft 1. januar 2003) end principperne i museumsloven af 1984.

Loven af 1984 omhandlede alene nødudgravninger, dvs. den situation, at et fortidsminde blev påtruffet under jordarbejder. Det var kun offentlige bygherrer (f.eks. kommuner, amter og stat), der havde pligt til at betale for arkæologiske undersøgelser. Arkæologiske undersøgelser i forbindelse med private bygherres jordarbejder blev betalt af staten (Rigsantikvaren) indenfor rammerne af de afsatte bevillinger. Endvidere var hverken offentlige eller private bygherrer forpligtede til at betale for forundersøgelser, naturvidenskabelige undersøgelser og konservering.

De offentlige myndigheders udgifter til arkæologiske undersøgelser for årene 1992-2002 er opgjort til 270.702.038 kr. ekskl. moms¹, og ekskl. udgifter til forundersøgelser, konservering og naturvidenskabelige undersøgelser. Hertil kommer 109.388.853 kr. ekskl. moms, som staten betalte for arkæologiske undersøgelser i forbindelse med, at private bygherrer stødte på fortidsminder under jordarbejder.

Det kan endvidere oplyses, at staten i samme periode betalte i alt 16.104.204 kr. for konservering og naturvidenskabelige undersøgelser.

For årene 2003-2011 er udgifterne til arkæologiske forundersøgelser og undersøgelser betalt af offentlige myndigheder opgjort til 921.749.246 kr. Det tilsvarende beløb betalt af private bygherrer er 321.359.786 kr. Disse beløb er inklusiv konservering og naturvidenskabelige undersøgelser, hvilket ikke var et krav i perioden 1992-2002. Der gøres opmærksom på, at det gælder for både offentlige og private bygherrer, at beløbet for perioden er opgjort således, at de første 4 år er opgjort ekskl. moms, og de sidste 6 år er opgjort inkl. moms, idet der pr. 1. april 2007 blev indført et krav om pålæggelse af moms.

Det skal nævnes, at udsving i byggebranchens aktivitet også medfører udsving i antallet og omkostninger for arkæologiske undersøgelser. I de senere år er der f.eks. anlagt adskillige kilometer motorveje, hvilket kan have betydning for den årlige omsætning for arkæologiske undersøgelser.

---

¹ Alle beløb er i løbende priser.

Ad. 2. I forbindelse med Kulturstyrelsens behandling af de indstillinger til arkæologiske undersøgelser, som museerne sender til godkendelse i styrelsen, henvises til svar på spm. 141 (alm. del) af 14. juni 2013, hvor det bl.a. er oplyst, at Kulturstyrelsen i sin sagsbehandling først og fremmest tager stilling til, om det arkæologiske fund, der indstilles til undersøgelse, er et væsentligt fortidsminde, som vurderes at have en stor informationsværdi lokalt eller på landsplan, f.eks. på grund af gode bevaringsforhold.

Derudover tager Kulturstyrelsen stilling til, om en arkæologisk undersøgelse vil generere ny viden. Kulturstyrelsen har oplyst, at omkring 80 % af de indsendte indstillinger er blevet godkendt. Kulturstyrelsen har desuden oplyst, at styrelsen forud for godkendelsen har haft mulighed for at indhente råd hos styrelsens rådgivende organ, Det Arkæologiske Råd, om f.eks. prioritering, budget og arkæologisk metode. Styrelsen kan ligeledes nedsætte følgegrupper af fagspecialister eller indføje bestemmelser om, at undersøgelser efter en vis periode skal besigtiges. Det skal desuden understreges, at de arkæologiske museer gennem flere år har arbejdet med at prioritere undersøgelserne, og at der derfor allerede sker en fravælgelse af undersøgelser på museerne.

Ad. 3. Kulturstyrelsen foretager ikke selv nedjusteringer af museernes budgetter, men går i første omgang i dialog med museerne. I sidste instans kan styrelsen imidlertid beslutte ikke at godkende en undersøgelse. Kulturstyrelsen vurderer, at omkring 20 % af de indsendte budgetter for arkæologiske undersøgelser ikke godkendes umiddelbart, men justeres. Kulturstyrelsen registrerer kun de endelige budgetter i sin database, så det er ikke muligt umiddelbart oplyse en difference i procent i forhold til størrelsen af indkomne budgetter og de godkendte budgetter.

Ad. 4. Kulturstyrelsen har oplyst, at besigtigelser foretages efter et skønnet behov. Det vurderes, at der i gennemsnit foretages besigtigelser 1 gang pr. måned. Besigtigelserne foretages enten af styrelsens egne medarbejdere eller af Det Arkæologiske Råd.

Marianne Jelved